Aan alle raadsleden

E-mail gemeente@oss.nl
www.oss.nl

Postbus 5
5340 BA Oss

Wilt u bij uw reactie de datum van deze brief en ons kenmerk vermelden?

Datum	Ons kenmerk	Behandeld door	Aantal bijlagen
15-09-25	Kenmerk	Elke Haanraadts	1

Onderwerp
Opinienota Evaluatie Proeftuin en aanbevelingen vervolg.

Welke vraag stellen we de raad?

De opinie-commissie wordt gevraagd een opiniërend gesprek te voeren over het vervolg van de proeftuin op basis van de evaluatie van de Proeftuin Oss.

- Heeft de raad nog verhelderende vragen over de evaluatie?
- Wat geeft de raad mee ten behoeve van het formuleren van geleerde lessen en aanbevelingen over de Proeftuin Oss?
- We werken toe naar een nieuwe standaard in Oss; begin volgend jaar leggen we de raad een voorstel voor de nieuwe inrichting en sturing in de uitvoering van het sociaal domein in Oss voor.
    - Welke sterke punten ziet de raad graag terugkomen in de nieuwe standaard manier van werken in het sociaal domein?
    - Welke minder sterke punten zouden we moeten verbeteren?

1. Wat is de aanleiding voor dit advies?

Oktober 2022 heeft de raad ingestemd met het verlengen van de proeftuin Ruwaard voor een periode van vijf jaar opgedeeld in twee fases. Fase 1 betrof een verlenging en herijking van de Proeftuin Ruwaard met een uitbreiding van het gebied (Ussen) voor de periode van drie jaar (2023-2025). Hierbij heeft de raad ingestemd met het jaarlijks vaststellen van een subsidiebedrag[1] voor de twee proeftuinwijken. De proeftuinpartners kunnen hiermee vanuit één gezamenlijk integraal wijkbudget en één gezamenlijke opgave werken aan de doelen en transformatie van Wmo-ondersteuning en welzijn in de wijken. Fase 2 betreft een verlenging van de subsidie aan de proeftuinpartners voor 2026-2027, hiertoe heeft het college reeds besloten en de raad geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief.

Onderdeel van het raadsbesluit van oktober 2022 was om de Proeftuin eind 2025 te evalueren om een besluit over het vervolg te kunnen nemen. Deze evaluatie en de belangrijkste geleerde lessen leggen we nu opiniërend voor aan de raad. Zodat we de raad eind 2025 een voorstel kunnen voorleggen met aanbevelingen over een vervolg van de Proeftuin Oss. Deze aanbevelingen benutten we vervolgens bij de verdere uitwerking voor de inrichting van het sociaal domein in Oss. Dit voorstel leggen we het eerste kwartaal van 2026 voor aan de raad.

2. De belangrijkste conclusies uit de evaluatie

Successen

De evaluatie van de proeftuin over de periode 2024-2025 laat zien dat de proeftuinwerkwijze potentie heeft voor toekomstbestendige, integrale ondersteuning, mits een aantal randvoorwaarden goed verankerd wordt. Het lukt om van het voorveld met basisondersteuning het hoofdveld te maken. De belangrijkste successen van de Proeftuin Oss zijn:

- ✓ We helpen meer mensen in dezelfde tijd. Er zijn snellere doorlooptijden, er is minder intensieve formele ondersteuning en meer gebruik van collectieve hulp.
- ✓ Inwoners zijn veelal tevreden over de manier waarop het wijkteam geholpen heeft met de hulpvraag. In de proeftuinwijken waardeerden ze dit met een 8,4, terwijl elders in Oss het gemiddelde cijfers een 7,7 is.
- ✓ Er zijn (nagenoeg) geen wachtlijsten voor Wmo-ondersteuning in de proeftuinwijken, terwijl elders in Oss de wachtlijsten oplopen tot 11 tot 13 weken.
- ✓ Het budget in de proeftuinwijken is stabiel, terwijl we een groei aan uitgaven zien van 3 ton per jaar voor individuele ondersteuning in de 4 andere wijken van Oss.
- ✓ Het werken zonder indicaties helpt om inwoners flexibel, efficiënt en integraal te ondersteunen. Afgestemd op de mogelijkheden en behoeften van de wijk.

[1] Het subsidiebedrag is bedoeld voor uitvoering van de Wmo-producten individuele ondersteuning en begeleiding en welzijn. We verstrekken de subsidie op basis van een subsidietender waarmee we gebiedsgebonden financiering in de wijken Ruwaard en Ussen mogelijk maken.

- ✓ We zien een groei van inwonersinitiatieven en informeel aanbod in beide proeftuinwijken.
- ✓ Beroepskrachten die werken in de proeftuinwijken zijn tevredener en productiever.
- ✓ Er is een sterke inhoudelijke samenwerking en leerstructuur binnen het netwerk.

Lessen

Tegelijkertijd kent de uitvoering knelpunten. De belangrijkste lessen en verbeterpunten van de Proeftuin Oss:

- ★ Het inrichten van teams, teamvorming, training en het bieden van de juiste randvoorwaarden vraagt voorbereidingstijd.
- ★ De overdracht van inwoners van een niet-proeftuinpartner naar een proeftuinpartner vraagt een zorgvuldig proces, dit is onderschat.
- ★ De verbreding van het netwerk met nieuwe proeftuinpartners vraagt ook kritisch te kijken naar een passende governance.
- ★ Communicatie richting niet-proeftuinpartners is nog niet optimaal.
- ★ Monitoring: de monitoring en het in beeld brengen van resultaten moet en kan beter.

3. Achtergrondinformatie

Van 10 jaar proeftuin naar een eenduidige inrichting sociaal domein in heel Oss

De eerste ideeën over een andere manier van werken zijn in 2013 ontstaan toen 3 bestuurders met elkaar in gesprek gingen. In 2016 zijn gemeente en enkele partners gestart met de uitvoering in de Ruwaard; vanaf 2018 heeft de gemeente deze partners een lumpsum subsidie verstrekt om uitvoering te kunnen geven aan de ambities. In 2022 is de eerste evaluatie uitgevoerd en heeft de raad ingestemd met een forse uitbreiding van de pilot. Sinds 2024 is de proeftuin uitgebreid met een 2e wijk: Ussen. En is het besluit om partners lumpsum te financieren voor het volledige aanbod van Wmo Individuele ondersteuning, Wmo Dagbesteding en welzijn geeffectueerd in de vorm van een subsidietender. We kunnen dus terugblikken op zo'n 10 jaar proeftuin! Vanuit gezamenlijk vertrouwen in onze visie en de grenzeloze inzet van onze partners en inwoners staan we waar we nu staan. Soms met vallen en opstaan. We hebben doorgezet, ondanks alle landelijke ontwikkelingen en wijzigingen in wetten. En overigens met veel waarderende landelijke aandacht voor de Osse pilot.

Het karakter van een proeftuin is echter eindig. Vanaf 2026 werken we toe naar een eenduidige werkwijze en inrichting van het sociaal domein in Oss. Hoe deze inrichting eruit komt te zien, leggen we het eerste kwartaal van 2026 voor aan de gemeenteraad. Ter voorbereiding op deze besluitvorming, schetsen we de belangrijkste geleerde lessen vanuit 10 jaar proeftuin. Deze lessen gaan we formuleren met de proeftuinpartners op basis van hun ervaringen en op basis van de evaluatierapporten van de proeftuin. Het voorstel over de

inrichting van het sociaal domein Oss kijkt naast de geleerde lessen vanuit de proeftuin ook naar de ervaringen bij de sociale teams in de andere wijken van Oss, leggen we de verbinding met dossiers als regionale inkoop Wmo, de evaluatie van de Samenwerkwijze bij jeugd, partnership IBN en benutten we het advies van een extern adviesbureau met onder andere landelijke richtlijnen, en ervaringen van andere gemeenten.

De evaluatie van de Proeftuin Oss 2023-2025

De evaluatie die nu voorligt gaat over de Proeftuin Oss over de periode 2023-2025. De evaluatie is geschreven in opdracht van de proeftuinpartners (waaronder de gemeente Oss) en moet de gemeenteraad en de proeftuinpartners helpen om een besluit te nemen over het vervolg van de Proeftuin Oss. Veel mensen hebben een bijdrage geleverd. Bijvoorbeeld medewerkers van de wijkteams, managers, bestuurders, niet-proeftuinpartners. De stem van inwoners hebben we gehoord via een cliëntervaringsonderzoek, en interviews met leden van de wijkraad. We hebben verschillende vormen van kennis benut: ervaringskennis, professionele kennis en wetenschappelijke kennis. Immers, niet alleen data laten effect zien, de ervaringen van medewerkers zijn ook zeer relevant.

Maatschappelijke effecten zijn weliswaar moeilijk te meten, maar het kan wel. Dit is ons de afgelopen jaren onvoldoende gelukt. Hier leren we van, in de toekomst gaan we hier in investeren, waarbij we aandacht hebben voor een goede balans tussen ons streven naar administratie arm werken en de behoefte aan data om te kunnen monitoren.

Waarom is het de afgelopen jaren niet gelukt om voldoende data te verzamelen? In alle theorie over transformatie staat de onzekerheid over de uitkomst centraal. We moeten veranderen, de richting die we inslaan is helder. De uitkomsten zijn echter beperkt concreet en kunnen niet altijd in KPI's verwoord worden. Dit geldt ook voor de proeftuin, een experimenteersetting laat zich niet makkelijk evalueren. De proeftuin is organisch ontstaan, terwijl een evaluatie vraagt om systemisch onderzoek. Ook de omstandigheden om te evalueren waren niet ideaal:

- Er is binnen de Proeftuin Oss veel geleerd, geëxperimenteerd en geëvalueerd. Dit is onvoldoende gestructureerd gedaan aan de hand van data.
- De context veranderde vaak en ook het beschikkingsvrij werken maakt het verzamelen van data moeilijk.
- De nieuwe financiering, uitbreiding van een 2e wijk en de start van nieuwe partners is vanaf 1 juli 2024 ingegaan. De nieuwe wijkteams hadden tijd nodig voor de implementatie van de nieuwe netwerksamenwerking. En de evaluatie is in de zomer van 2025 geschreven. Dat betekent dat de periode waarover de evaluatie gaat kort is.

- Veel resultaten zijn *merkbaar* maar niet *meetbaar*. We zien partners die geloven in de aanpak en zich met hart en ziel inzetten voor de proeftuinwijken. Een enorme betrokkenheid en enthousiasme bij de medewerkers in de wijkteams. Inwoners die echt op een andere manier geholpen worden en hier tevreden over zijn. Dit zijn belangrijke kwalitatieve resultaten die moeilijker in cijfers uit te drukken zijn.

Om tot een zinvolle evaluatie te komen, hebben de proeftuinpartners (waaronder de gemeente) een bureau met veel onderzoeks-expertise gevraagd om hierbij te helpen. Dit bureau heeft een onderzoeks-ontwerp met hypothesen geschreven. Een klein onderzoeksteam heeft dit ontwerp gebruikt voor het uitvoeren van de evaluatie.

De geleerde lessen na 10 jaar Proeftuin Oss

We leren van de evaluatie over 2024-2025, en we leren breder. Leren is een centraal thema in de Proeftuin Oss en de Samenwerkwijze. In 2022 hebben we een evaluatie afgerond over de eerste vijf jaar Proeftuin Ruwaard. Ook hebben we advies aan een extern bureau gevraagd over de financiering in aanloop op de subsidietender. En we halen op alle lagen de ervaringen in het proeftuinnetwerk op. Al deze lessen nemen we mee in het raadsvoorstel dat eind 2025 voorligt met aanbevelingen over het vervolg van de proeftuin.

4. Wat is het vervolg?

We hebben de raad de afgelopen periode meerdere malen geïnformeerd over de ontwikkelingen in de Proeftuin Oss middels diverse raadsinformatiebrieven, een Benen op Tafel Sessie (maart '25) en een werkbezoek (aug '25).

Begin oktober 2025 willen we met de raad een opiniërend gesprek voeren zodat de raad op 11 december a.s. een besluit kan nemen over de geleerde lessen en de aanbevelingen vanuit de Proeftuin Oss. Deze aanbevelingen vormen een belangrijke bouwsteen voor de verdere uitwerking rond de inrichting van het sociaal domein in Oss. Een voorstel voor deze inrichting leggen we het eerste kwartaal van 2026 ter besluitvorming voor aan de raad.

5. Communicatie

Een besluit over het vervolg van de proeftuin en daarmee de inrichting van het sociaal domein Oss raakt inwoners, en veel van onze partners in het sociaal domein. We maken hier een apart communicatieplan voor zodat we zorgvuldig communiceren met alle betrokkenen.

De evaluatie en de aanbevelingen vanuit de proeftuin zijn hier een eerste bouwsteen voor. De evaluatie is tot stand gekomen na veel gesprekken met proeftuinpartners, niet-proeftuinpartners, inwoners en vrijwilligers. Opdrachtgever van de evaluatie is het Dagelijks

Bestuur van de proeftuin (het DB), het DB heeft de evaluatie vastgesteld. De proeftuinpartners hebben de evaluatie dan ook reeds ontvangen.

Bijlagen

1. def evaluatie proeftuin Oss sept 2025

Samenvatting (korte inhoud)

Oktober 2022 heeft de raad ingestemd met het verlengen van de proeftuin Ruwaard voor een periode van vijf jaar. Hierbij is besloten tot een uitbreiding van het gebied (Ussen) en het jaarlijks vaststellen van een gebiedsgebonden subsidiebedrag voor de twee proeftuinwijken. De proeftuinpartners kunnen hiermee vanuit één gezamenlijk integraal wijkbudget en één gezamenlijke opgave werken aan de doelen en transformatie van Wmo-ondersteuning en welzijn in de wijken.

We leggen de raad de evaluatie van de proeftuin over de periode 2024 - 2025 voor en vragen de raad hierover opiniërend in gesprek te gaan. Zodat we de raad eind 2025 een voorstel kunnen voorleggen met aanbevelingen over een vervolg van de Proeftuin Oss. Deze aanbevelingen benutten we vervolgens bij de verdere uitwerking voor de inrichting van het sociaal domein in Oss. Dit voorstel leggen we het eerste kwartaal van 2026 voor aan de raad.